

EI KUTSE-EETIKA DEKLARATSIOON

Käesolev deklaratsioon kajastab õpetajate ning kõigi teiste haridusega seotud inimeste nii individuaalseid kui ka kollektiivseid kohustusi ning täiendab õpetajakutset defineerivaid seadusi, statuute, reegleid ning programme. Samuti on tegemist töövahendiga, mis peaks aitama õpetajatel ja haridustöötajatel vastata kutsealast käitumist puudutavatele küsimustele. Samal ajal pöörab deklaratsioon ka tähelepanu probleemidele, mis kerkivad suhetes hariduse eri osapooltega.

Sissejuhatus

Kvaliteetne üldkättesaadav haridus, mis on demokraatliku ühiskonna üks nurgakive, peab pakkuma võrdset võimalust haridust saada kõigile lastele ja noortele ning on üks peamisi ühiskonna heaolu tagajaid: nimelt annab haridus oma panuse nii ühiskonna majandus-, sotsiaal- kui ka kultuurivaldkonna arengusse. Õpetajatel ning haridustöötajatel lasub vastutus süvendada avalikkuses veendumust, et kõigilt selle olulise teenuse pakkumises osalejatelt võib oodata kõrgeid tőostandardeid.

Õpetajate kutsealases tegevuses on kesksel kohal vastutustundlik hindamine; hoolivate, kompetentsete ja pühendunud õpetajate ning haridustöötajate tegevus eesmärgiga aidata iga õppurit jõuda oma potentsiaali maksimumini, on kvaliteetse haridusteenuse juures väga oluliseks näitajaks.

Õpetajate ja haridustöötajate ekspertteadmised ning pühendumus tuleb ühendada heade töötingimuste, toetava kogukonna ning soodsa seadusandlusega: sellega loome võimalused kvaliteetse haridusteenuse pakkumiseks. Ainult siis, kui kõik olulised komponendid on paigas, saavad õpetajad ja haridustöötajad täita oma vastutusest õppurite ja kogukondade ees tulenevaid ülesandeid.

Õpetajakutse võib kutse põhiväärtusi käsitlevast arutelust suurt kasu saada. Teadlikkuse tõstmine sellealaste normide ja eetika teemal võib tuua kaasa õpetajate ja haridustöötajate suurema rahulolu oma tööga, nende staatuse ning eneseaustuse tõusu ja suurema austuse õpetajakutse vastu ühiskonnas.

Õpetajad, haridustöötajad ja nende organisatsioonid on oma kuuluvuse kaudu Education Internationali kohustunud edendama haridust, mis aitaks inimesel elada täisväärtuslikku elu ning anda oma panus ühiskonna heaollu.

Tunnistades õpetajakutsele omast laia vastutusala ning kohustust saavutada ja säilitada kõrgeimat eetilise käitumise taset oma kutse, õppurite, kolleegide ja lapsevanemate suhtes, peaksid Education Internationali liikmesorganisatsioonid:

- a) aktiivselt propageerima EI Kongressi ja Täidesaatva Kogu poolt vastu võetud suunavaid dokumente ja resolutsioone, sh käesolevat Kutse-eetika deklaratsiooni;
- b) töötama selle heaks, et haridustöötajatele kehtiksid soodsad töötingimused, mis võimaldaks neil oma vastutust täielikult kanda: selleks kindlustama, et

neile kehtivad kõigile töötajatele ILO Töö põhiprintsiipide ja -õiguste deklaratsioonis ning selle järjes tagatud õigused; need dokumendid käsitlevad:

- õigust vabalt ühineda;
- õigust pidada kollektiivläbirääkimisi;
- diskrimineerimise puudumist töö juures;
- tööalast võrdsust;
- sunnitöö puudumist;
- laste töötamise väljajuurimist.

- c) töötama selle heaks, et tagada oma liikmetele õigused, mis on välja toodud ILO/UNESCO Soovituses õpetajate staatuse kohta ning UNESCO Soovituses ülikoolide õppejõudude staatuse kohta;
- d) võitlema hariduses kõigi rassismi, eelarvamuste ja diskrimineerimise ilmingute vastu, mis põhinevad soolisel kuuluvusel, perekonnaseisul, seksuaalsel orientatsioonil, vanusel, religioonil, poliitilistel seisukohtadel, sotsiaalsel või majanduslikul staatusel, rahvuslikul või etnilisel päritolul;
- e) tegema riiklikul tasandil koostööd, et edendada kvaliteetset riigieelarvest tasustatavat haridust kõigi laste jaoks ning tõsta haridustöötajate staatust ja kaitsta nende õigusi;
- f) kasutama oma mõjujõudu, et võimaldada kõigil, eriti töötavatel ning marginaalsetest gruppidest pärit olevatel või eriprobleemidega maailma lastel saada ilma diskrimineerimiseta ligi kvaliteetsele haridusele.

Deklaratsioon

Ei soovita alljärgneva deklaratsiooni vastuvõtmist õpetajate ja haridustöötajate ning nende organisatsioonide juhendamiseks õpetajakutse poolt esitatavate eetiliste standardite arvestamisel.

1

Kohustused õpetajakutse ees

Haridustöötajad:

- a) õigustavad avalikku usaldust ja kindlustunnet õpetajakutse vastu ning tegelevad kutse väärkuse tõstmisega, pakkudes kõigile õppuritele kvaliteetset haridust;
- b) kindlustavad kutsealaste teadmiste korrapärase uuendamise ja arendamise;
- c) väljendavad oma eluaegse õppeplaani iseloomu, formaadi ja ajakava määramisega otseselt oma professionaalset hoiakut kutse suhtes;
- d) kasutavad avalikult kogu oma kompetentsuse ja kvalifikatsiooniga seonduvat infot;
- e) püüdvad läbi aktiivse ametiühingutegevuse töötingimuste poole, mis meelitaks õpetajakutse juurde kõrge kvalifikatsiooniga inimesi;

- f) toetavad iga püüdlust hariduse kaudu demokraatiat ning inimõigusi edendada.

2

Kohustused õppurite ees

Haridustöötajad:

- a) austavad kõigi laste ja eriti oma õpilaste õigust saada kasu ÜRO lasteõiguste konventsiooni punktidest, nimelt lähtudes nende seosest haridusega;
- b) kaitsevad ja edendavad õppurite huve ja heaolu ning teevad kõik nendest oleneva, et õppureid kiusamise ja nii füüsilise kui vaimse kuritarvitamise eest kaitsta;
- c) teevad kõik endast oleneva, et kaitsta õppureid seksuaalse kuritarvitamise eest;
- d) on hoolivad ja püüdlivad ning säilitavad konfidentsiaalsuse kõigis õpilase heaolu mõjutavates küsimustes;
- e) aitavad õppureil arendada väärtustekogumit, mis oleks kooskõlas rahvusvaheliste inimõiguste standarditega;
- f) hoiavad suhted õppuritega oma kutsele kohased;
- g) tunnistavad iga õppuri ainukordsust, individuaalsust ja erilisi vajadusi ning pakuvad igale õppurile juhtnööre ja julgustust, et viimane saaks end võimetekohaselt teostada;
- h) loovad õppureile tunde, et nad on osa mõlemapoolselt pühendunud kogukonnast, kus on ruumi igaühele;
- i) on oma võimu rakendades õiglased ja kaastundlikud;
- j) kannavad hoolt, et õpetaja ja õppuri vahelist erilist suhet ei kasutataks usulise ega ideoloogilise suunamise vahendina.

3

Kohustused kolleegide ees

Haridustöötajad:

- a) edendavad oma kolleegide hulgas kollegiaalsust, pidades lugu nende kutsealastest arusaamadest ja arvamustest, ning on valmis osutama nõu ja abi eriti neile, kes on oma karjääri alguses või õpivad alles;
- b) säilitavad ametialases tegevuses kolleegide kohta saadud info konfidentsiaalsuse, v.a juhul kui info avaldamine on ameti seisukohast kohustuslik või seda nõuab seadus;
- c) assisteerivad kolleege vastastikustel hindamistel, kui need on haridustöötajate organisatsioonide ning tööandjate vahel läbi räägitud ja kokku lepitud;
- d) toetavad ja edendavad kolleegide huve ja heaolu ning kaitsevad neid kiusamise ja nii füüsilise, vaimse kui seksuaalse kuritarvitamise eest;
- e) kannavad hoolt, et kõik meetodid käesoleva deklaratsiooni ellurakendamiseks läbiksid igas üleriigilises organisatsioonis põhjaliku arutelu, mis peab tagama selle parima võimaliku rakendamise.

4

Kohustused juhtivate töötajate ees

Haridustöötajad:

- a) on teadlikud oma õiguslikest ja administratiivsetest õigustest ja kohustustest ning austavad kollektiivlepingutes määratud ja ka õppurite õiguseid puudutavaid sätteid;
- b) täidavad juhtkonna mõistlikke korraldusi ning säilitavad õiguse neid korraldusi selgelt määratletud korras küsimärgi alla seada.

5

Kohustused lapsevanemate ees

Haridustöötajad:

- a) tunnustavad vanemate õigust saada kokkulepitud kanalite kaudu nõu ja infot laste heaolu ja edusammude kohta;
- b) austavad seaduslikku vanemlikku võimu, kuid annavad oma kutsesest lähtuvat nõu, mis teenib maksimaalselt lapse huve;
- c) teevad kõik endast oleneva, et julgustada vanemaid aktiivselt oma lapse harimises osalema ning õppeprotsessi toetama, kusjuures oluline on tagada, et lapsed väldiksid töövorme, mis võivad nende hariduskäiku mõjutada.

6

Kohustused õpetaja ees

Kogukond:

- a) loob õpetajatele võimaluse tunda kindlust, et neid endid koheldakse oma ülesannetele pühendumise juures õiglaselt;
- b) tunnustab õpetajate õigust säilitada oma privaatsus, endast lugu pidada ning elada kogukonnas normaalset elu.

Vastu võetud Education Internationali 3. maailmakongressil Tais Jomtienis 25.-29. juulil 2001.